

ARKTISKA PORTALEN

den samiska kraften från norr

BRITTA HEDÉN

Arktiska portalen – den samiska kraften från norr

ARKTISKA PORTALEN

den samiska kraften från norr

BRITTA HEDÉN

Lassbo Förlag
www.lassboforlag.se

© Britta Hedén 2021

Materialet i denna bok är skyddat enligt upphovsrättslagen.

Omslagsdesign och sättning: Emma Bonath
Montage av bilder från www.istock.com och www.shutterstock.com.

Mönster från en replika (foto från Shutterstock)
av en spåtrumma från 1600-talet.

Tryck: Scandbook, Falun 2021
www.scandbook.com

ISBN: 978-91-986609-7-5

Förord

Detta är en fortsättning på min första bok *Inkaportalen – genom tid och rum*. Inspirationen har kommit till mig från en ursprungskultur som jag fått förmånen att lära känna genom fakta, böcker, berättelser och samtal med mina samiska vänner, men också med stöd av Sarek, min samiske nåjd från andra sidan som gett mig bilder och berättelser när jag har skrivit. Detta är min bild och upplevelse av den samiska kulturen, men med en författares kreativa frihet. Jag blandar olika tidsåldrar och händelser, vilket gör att det inte alltid är i en logisk kronologisk ordning. Detta är för att ändå kunna ge läsaren en bild av den samiska historien och kulturen. En kultur och historia som många vet så lite om och som det inte heller berättades om i skolan när jag växte upp. Karaktärerna som förekommer i boken är helt fiktiva även om vissa namn kan ha funnits i verkligheten.

Prolog

Annika, som efter sin fasters död oväntat får ärva hennes lägenhet i Göteborg, hittar där en dagbok och ett brev med en uppmaning att bege sig till Peru och söka upp fasterns gamle vän. Hon hittar den mystiske och hemlighetsfulle guiden Miguel, som med hjälp av en guldmedaljong visar henne vägen genom en portal till 1500-talets inkarrike. Där får hon lära sig inkarikets hemligheter och ta del av de gamla kunskaperna. Väl där träffar hon också den stora kärleken, inkan Pachacuti, och de inleder en omtumlande kärleksrelation, vilket inte uppskattas av inkans närmaste rådgivare. Hovets alla intriger påverkar henne starkt och till slut får de även Pachacuti att vända sig bort från henne, något hon har svårt att förlåta honom för. Ensam och med fara för sitt eget liv tvingas hon till slut fly tillbaka till sin egen tid med sitt ofödda barn.

Kapitel 1

Inkan, Pachacuti, solens son, stod på en av terrasserna i Machu Picchu och blickade ut över dalen med Urubambaflo- den långt nedanför. Floden snirklade sig förbi stränderna som en blå väsande och virvlande orm. För första gången i sitt liv var han rädd, riktigt rädd. Han kände en svaghet i sina knän, en svaghet som när som helst skulle kunna göra så att benen gav vika. Han hade också en orolig känsla i magtrakten, som om en hel fjärlssvärm tagit hans kropp i besittning, och han kunde inte göra något åt det mer än att försöka lugna dem. Men alla år av hård träning i att visa sig stark och inte ge utrymme för svaghet gjorde att inga av hans känslor syntes utåt. Han skulle färdas genom tid och rum, via den portal som förbinder inkariket på 1500-talet med en framtid som låg 500 år fram i tiden. Det var en framtid han bara fått berättat för sig av kvinnan i sitt liv, hon som en gång kom till honom från framtiden men som tvingades tillbaka. Han hade alldeles för sent insett att det var till stor del hans egen stolthet och misstag som bidragit till att hon reste tillbaka. Nu hade han bestämt sig, han kunde inte längre bortse från hjärtats röst

som i varje tyst ögonblick pockade på uppmärksamhet och vars irriterande budskap var att åka. Han hade också utförligt fått höra om tidsresorna av översteprästen Michi, en man som obehindrat reste mellan tidsepokerna.

Det var en sen kväll och röken från eldarna steg som fladdrande böneremсор upp till himlen. Sång och flöjtmusik från de torvtäckta husen fyllde tomrummet mellan bergstopparna. Han tittade ut över sin stad och det högg till i hans hjärta när han nu skulle lämna den. Vad kommer jag att komma till? undrade han, och bet hårt i läppen tills blodsmaken började kännas i strupen.

Det var dags. Insvept i en enkel ullmantel följde han tyst Michi längs den mörka stigen ner mot grottorna, de heliga grottorna vid Huayna Picchu. Luften som var ren, klar och krispig fyllde lungorna till bristningsgränsen. Plötsligt skingrade sig molnen så att fullmånen och alla stjärnor lyste upp stigen de gick på. Stigen var smal och stupen gapade hotfullt, som om de bara väntade på att få sluka den som tog ett felsteg och föll. Ett enda felsteg och du fanns inte mer. Men det var inget som skrämde honom, lika lite som alla krig och närkamper han varit med om, kanske för att det var något han var uppfödd med och kände till. Det var det okända som gjorde honom vettskrämd. Till slut var de nere vid de stora grottorna som låg inbyggda i det massiva berget. De gick längre in i en av grottorna som kantades av olika stenformationer och djupa nischer. Michi stannade till längst in i grottan och tog

fram den blomdoftande vätskan som användes för att rena kroppens energibubbla och underlätta färden. Några enstaka droppar i handflatorna, tre handklappar och sedan strykningar med händerna längs hela kroppen. Det doftade starkt av blommor och en känsla av renhet infann sig hos dem båda. Michi tände en liten eld i grottan och tittade en lång stund på Pachacuti, eller Pachi, som han helst ville kallas av sina närmaste vänner.

”Är du säker på det här, vet du vad du ger dig in på?” frågade han med värme i rösten medan han tog fram guldmedaljongerna ur sin tunika.

”Nej, jag är inte alls säker på detta, och vet absolut inte vad jag ger mig in på. Men jag måste följa mitt hjärta och då har jag inget val!” svarade Pachi med en osäker röst och svalde klumpen han kände i halsen.

Kayla anade att något inte stämde. Hon kunde se på Michi och Pachi att det var något i görningen, något som de försökte dölja för henne. Varje gång hon närmade sig dem tystnade de snabbt, undvek hennes forskande ögon, och de gånger hon fick ögonkontakt var den osäker och flackande. Hon kände att det var något som inte stämde. Hon, som varit Pachis närmaste rådgivare i alla år och som han alltid berättade sina planer för. Men sedan Tanika försvann hade Michi sett på henne på ett helt annat sätt, ett sätt som gav henne kalla kårar längs ryggraden och gjorde henne osäker på var hon hade honom. Även Pachi hade förändrats alltsedan dagen då han

och Michi haft ett långt och allvarligt samtal. Men hon visste inte vad det berodde på.

En sen kväll när hon gick förbi Michis hus hörde hon röster som viskade. Hon drog tankemässigt in sin energibubbla så att den var ett med hennes kropp. Det var för att andra inte skulle känna av att hon var där. Hon smög sig närmare fönsteröppningen och lyssnade spämt.

”Ingen får veta vad vi planerar”, sa Michi allvarligt och tog en klunk ur guldbägaren.

”Men vi måste väl berätta för någon, vi kan ju inte bara försvinna. Hur ska det gå här?” svarade Pachi oroligt medan han nervöst gick fram och tillbaka på det slitna stengolvet.

”Du kommer i den här tiden bara vara borta i några dagar, även om du befinner dig i framtiden i flera månader”, förtydligade Michi med skarp röst.

Kayla bleknade och försökte förstå. Skulle de åka till framtiden? När hon var liten hade hon hört de gamla visa kvinnorna berätta att det gick att resa i tiden. Hon kikade försiktigt in genom fönstret och såg Michi hålla upp två guldmedaljonger.

”Den kommer att hjälpa dig igenom portalen till framtiden”, sa Michi och placerade den ena i Pachis utsträckta hand.

Kayla var säker på att hon kände igen medaljongen. Men var hade hon sett den? Hon rynkade pannan i djupa veck samtidigt som hon letade i sitt minne.

”När ger vi oss av?” frågade Pachi och drog handen genom sitt tjocka mörka hår.

”Om en vecka vid fullmåne”, svarade Michi och lade ner medaljongerna i sin klädedräkt.

Kayla smög sig försiktigt bort från Michis hus. Tankarna virvlade i hennes huvud. De skulle bege sig till framtiden. Men varför? Hon kunde inte förstå det, om det inte var för att det hade något med Tanika att göra. Hon som bara försvann och ingen visste vart. Men Michi hade undvikit att svara när han fått frågor om vart hon tagit vägen. Sedan rullade vardagen på så där som den alltid gör och till slut glömde man bort att fundera mer. Det var bara det att Pachi varit som förbytt och galen av längtan efter Tanika. En man med makt och dåligt humör var inte rolig för någon att vara i närheten av. Det fanns tillfällen när man undvek honom och folket var rädda.

Men kunde hon verkligen ha åkt till framtiden? Eller kom hon därifrån? När Kayla tänkte tillbaka insåg hon att det var så mycket som inte Tanika hade vetat som var självklart för en inkakvinna. Nu föll plötsligt bitarna på plats. Det var så det var, hon måste ha kommit från framtiden. Men tänk om Tanika kom tillbaka? Då skulle ju hon, Kayla, den högsta prästinnan förlora all sin makt och inflytande. Det fick inte ske! Men vad skulle hon göra?

Den natten sov hon oroligt, vred och vände sig om i sin bädd. När hon vaknade var hon alldeles kallsvettig. Men hon visste vad som behövde göras. Hon skulle också ta sig igenom portalen och se till att avsluta Tanika en gång för alla. Ingen skulle få ta hennes makt ifrån henne. Hon grubblade över

var hon sett guldmedaljongen för länge sedan. Det fanns ett ställe under Intihuatanan, soluret, där värdefulla föremål förvarades. Det var ett rum som inte många kände till och som vaktades hårt av inkans krigare.

Kayla klädde upp sig i sina finaste högtidskläder och gick med bestämda steg. Hon utstrålade auktoritet när hon beordrade vakten att få tillträde till det hemliga rummet. Vakten, som irrade med blicken och höll krampaktigt om sitt spjut, vågade inget annat än att släppa in henne. Hon var ju trots allt den högsta prästinnan. Kayla andades ut av lättnad så fort hon kom in i rummet och ur synhåll för vakten. Hon såg sig om i rummet. Det var fullt med guld i olika former, allt från statyer och smycken till husgeråd. Men ingenstans en medaljong. När hon nästan hade gett upp fångade ett enkelt snidat träskrin hennes uppmärksamhet. Skrinet låg lite bortglömt vid stenväggen på en hög träbänk. Hon gick närmare och öppnade det gamla skrinet försiktigt. Inuti locket var det karvat en måne, en sol och stjärnorna i Plejaderna. På botten låg tre medaljonger av guld. En medaljong med en man som på knä tillbad solen och två medaljonger med en kvinna som stående tillbad månen. Konstigt, tänkte hon, varför är de olika? Hon vågade inte ta något från skrinet, eftersom hon förstod att Michi och Pachi skulle komma tillbaka för att hämta sina och då skulle de ana oråd om en saknades. Försiktigt stängde hon skrinet och lämnade rummet med höguret huvud. På vägen ut gav hon vakten en uppskattande blick.

Dagarna flöt på med de vardagliga sysslorna, men Kayla hade svårt att koncentrera sig på de viktiga ceremonierna. Äntligen var det dags, dagen hon väntat på, och hon gick återigen till det hemliga rummet. Vakten tittade respektfullt på henne samtidigt som han ödmjukt bugade sig och släppte förbi henne. När hon denna gång öppnade skrinet låg endast en guldmedaljong kvar. Två var borta. Hon förstod att Michi hade varit där innan henne. Längre höll hon medaljongen i handen, kände tyngden av rent guld och tittade fascinerat på den. Baksidan var helt slät och på framsidan såg man bilden av en man som tillbad solen. Hon gömde den i sin tunika, stängde försiktigt skrinet och lämnade rummet med snabba och bestämda steg.

Kayla höll sig nära Michi den kvällen, och följde noga varje rörelse han gjorde. När mörkret föll och fullmånen syntes på den mörka himlen väntade hon utanför hans hus. Ljuset släcktes för natten och hon undrade om det skulle hända något. Kylan trängde sig på och hon drog den bruna ponchon av finaste lamaull allt närmare sin frusna kropp. Sedan hördes ett ljud, det var en dörr som öppnades, och hon kunde urskilja en gestalt som lämnade huset. På hans gång kunde hon känna igen Michi. På avstånd följde hon efter honom. Han stannade till och vände sig om som om han anade att någon var där. Hon var noga med att inte släppa ut någon energi eller tanke som skulle göra att han kunde känna av henne. Han suckade och fortsatte mot berget Huayna Picchu, där en annan mörk

gestalt väntade bland träden. Det tog en stund innan hon kände igen Pachi i den enkla klädedräkten. Michi tecknade åt Pachi att tyst följa efter honom ner för berget. De tog sig ner för den smala och krokiga stigen. Molnen skingrades så att buskar och växter syntes som mörka siluetter i fullmånens sken.

Michi nickade till Pachi att de skulle stanna och tog fram guldmedaljongerna ur sina kläder. Han gav den ena till Pachi, som nyfiket tittade på den och såg att det var en kvinna som i tillbedjan sträckte upp sina händer mot månen. Michi förklarade att de behövde den kvinnliga energin i medaljongen för att lyckas med tidsresan genom portalen, för harmoni och balans mellan kvinnlig och manlig energi var en grundförutsättning. De renade sina kroppar ytterligare med rök, tog på sig sina amuletter och lade sig bredvid varandra i den djupa nischen av sten. De tog varandras händer, medan Michi mässade en hymn som Pachi upprepade om och om igen. Först var allt stilla, men sedan började det blåsa och med ett kraftigt dån drog en stormvirvel in i grottan och nu kunde han inte tänka längre. Det var som om hela grottan plötsligt snurrade och slungade runt honom tills kroppen försvann och allt bara blev mörker.

Väl nere vid grottorna lyssnade Kayla till Michis instruktioner och hörde deras hymn. Det oväsen som sedan följde inne i grottan var öronbedövande och hon fick hålla sig fast för att inte sugas in i virveln. När allt åter var lugnt gick hon

in i grottan. Allt var som vanligt, det var helt tyst och bara bergets lugna fridfullhet kändes. Michi och Pachi var borta. Hon tittade sig runt, men de fanns ingenstans, trots att hon kunde känna värmen från deras kroppar på stenen.

Pachi svävade som i ett vakuum och han tyckte sig se stjärnor och planeter runtomkring sig, för att därefter åter tumlas runt och bli tyngre när kroppen började formas. Han kände sig mörbultad och hade en blixtrande huvudvärk som gjorde att han inte orkade röra sig. Michi tände en fackla och kom fram till honom med en besk dryck i en lerbägare. Han tog några klunkar, grimaserade lite och låg kvar. Sakta började han känna sig bättre. Bredvid honom låg en hög med tyg som Michi tecknade åt honom att ta på sig. Han sneglade mot Michi för att se hur han gjorde när han klädde sig. Det var kläder som han aldrig sett förut. De var inte särskilt bekväma märkte han, men när han började protestera fick han bara en oförstående och irriterad blick tillbaka. Han visste att han nu inte längre kunde kräva att alltid få sin vilja igenom, men han saknade redan de vackra och sköna tunikor han var van vid att bära.

Tänk om det verkligen fungerar, tänkte Kayla med skräckblandad förtjusning. Vilken makt hon skulle kunna få. Genast såg hon möjligheten att få kunskap från andra tider, och kunskap är ju makt. Hon gjorde som hon hört och sett Michi göra. Försiktigt lade hon sig till rätta i nischen av sten och kände efter med handen att guldmedaljongen låg runt hennes

hals. Skräckslagen uttalade hon hymnen om och om igen. Det började blåsa i grottan och ju räddare hon blev desto högre uttalade hon hymnen tills allt bara blev svart. När hon sakta öppnade ögonen var allt sig likt. Hon hade inte kommit till framtiden tänkte hon både lättad och besviken.

När solen gått upp gick Pachi och Michi sakta upp för stigen till Machu Picchu. Pachi, som aldrig haft problem med att gå uppför stigen förut, hade nu plötsligt svårt att få tillräckligt med luft i sina lungor eftersom luften inte längre var ren och klar. När de kom upp på bergskränet och blickade ner på byggnaderna fick han en chock. På den plats som tidigare sprudlat av liv och rörelse fanns nu inget kvar. I stället gapade öde och tomma ruiner. Trots att han varit förberedd på det så kom ändå känslan av sorg över honom som en stor och tung tagelfilt. Michi lät honom få en stund för sig själv för att anpassa sig till den nya situationen, innan han gick vidare med bestämda steg. Pachi hade inget annat val än att följa efter. De gick runt på området bland alla turister. Pachi kunde inte förstå att alla dessa människor från olika delar av världen var så fascinerade av den här platsen. Han blev helt förundrad när Michi berättade att detta räknades som ett av världens sju underverk. Han kunde höra guiderna berätta om de olika platserna och vad de hade använts till. Han smålog åt historierna eftersom de inte stämde, och han var nära att högt och ljudligt berätta hur det verkligen låg till. Men då kunde ju folk börja undra, och han hade fått stränga förhållningsregler

av Michi att hålla låg profil. Michi hette numera Miguel, hade han berättat, och han hade även sagt att Pachi inte var ett lämpligt namn i den här tiden – Pancho skulle nog fungera bättre. Pachi hade fnyst när han fick höra namnet. Skulle han, den mäktigaste av alla, heta Pancho? Det var ett namn som bättre passade på lamor! Men Miguel var obeveklig, så till slut hade han inget annat val än att finna sig i att heta Pancho.

Förundrad följde han Miguel längs den gamla stigen ner till Aguas Caliente, en plats som han knappt kände igen. Det var breda vägar kantade av flera hus i olika former och färger och överallt fanns alla dessa människor. Efter att ha gått runt i byn en stund fick han till slut nog.

”Miguel, jag klarar inte mer nu!” skrek han och satte händerna för ansiktet. ”Alla dessa ljud och människor som aldrig är tysta och stilla, jag saknar tystnaden och den friska luften!” fortsatte han med gråt i rösten.

”Jag vet, men det här är framtiden och det går inte att ändra på! Fokusera på ditt inre och skapa ett lugn och en inre tystnad så kommer du inte att påverkas på samma sätt”, svarade Miguel med medlidande i rösten, samtidigt som han lade sin hand till tröst på axeln.

Pancho försökte göra som Miguel hade sagt till honom, och det blev lite bättre, men han undvek ändå de större folksamlingarna.

Utanför grottan sken solen och Kayla förstod att hon nog sovit länge. Hon sträckte på sig och andades in doften som

inte alls kändes som den brukade. Det var något hon inte kände igen med luften. Hon ryckte på axlarna och gick vidare upp mot Machu Picchu. När hon kom tillräckligt högt upp för att se Machu Picchu tvärstannade hon chockat. Var är allt? tänkte hon. Var är husen och alla människorna? Vilka är de här konstiga människorna som går runt bland ruinerna? Hon satte sig på en sten. Hjärtat bultade, huvudet sprängde och hon hade svårt att få luft. Vad hade hon gjort? Skulle hon någonsin kunna komma hem igen? Tankarna virvlade i hennes huvud som vilda hästar i sken. Efter att ha samlat allt mod hon hade gick hon ändå in på området. Kayla fick frågande blickar, och insåg att hon i sin långa kornblå tunika med en rödaktig cape över axlarna var helt annorlunda klädd än alla andra. Plötsligt kom en kvinna i liknande kläder som hennes fram till henne och utropade:

”Kom, här kan du inte stå. Vi är sena till vårt uppträdande som börjar alldeles strax!”

Kayla, som förvånat tittade på kvinnan, förstod först ingenting men följde ändå efter henne. När de kom fram till en av terrasserna fanns det fler kvinnor i liknande kläder, och nedanför terrassen stod mängder av folk och tittade spant upp mot dem. Trummor började taktfast dåna över området och kvinnorna ställde sig i en procession. Kayla föll in i ledet. Sedan började processionen röra sig till musiken. Vissa rörelser kunde hon känna igen men andra, där gjorde de ju helt fel. Hon följde ändå de andras rörelser så gott det gick.

När föreställningen var slut samlades kvinnorna i ett stort rum möblerat med många små runda bord och stolar samt ett stort fönster genom vilket hon kunde se bergen och dalgången. De andra bytte om till kläder som inte liknade något hon sett förut. Hon förstod att det var så man klädde sig här i framtiden. Hon såg sig omkring och tog en väska i svart skinn som stod obebaktad på en av stolarna. Därefter smet hon snabbt i väg bort från de andra. Hon tog på sig kläderna som fanns i väskan och de passade henne förvånansvärt bra. Iklädd de nya kläderna följde hon strömmen av folk som passerade. Det var sorgligt att se ruinerna från husen som hon bara för en stund sedan sett sprudla av liv. Tänk att allt har ett slut, även det man tror ska finnas och leva för evigt. Men hon insåg att det enda hon kunde göra nu var att studera och lära sig av andra för att klara sig här i framtiden.

Utanför området stod det några märkliga saker. Det var stora behållare som människor steg in i och sedan åkte med ner för berget mot dalen. Hon såg att de lämnade papperslappar när de gick på. Hon tittade i väskan hon hade tagit med sig och hittade till slut en hel hög med papperslappar. Hon tog en av dem och lämnade till mannen som satt där man gick på och fick lite mynt tillbaka. Hon satte sig vid en ledig plats nära fönstret. När behållaren började röra sig tog hon skräckslaget tag i något att hålla sig fast i. Det gick fort och hon höll andan nästan hela vägen ner. Behållaren stannade och alla gick av. Även hon tog sig ut på skakiga ben. Det var

byggnader och fullt med folk runt omkring henne. Vid de många stånden såldes kläder, smycken och mycket annat som hon aldrig sett förut. Alla intrycken fick ångesten att krypa fram i bröstet som en svart drake som högg in i henne med sina vassa klor. Hon flydde ner till Urubambaffloden, satte sig på en av stenarna vid flodkanten, tog av sig barfota och satte ner fötterna i det svala vattnet. Hon slöt ögonen och bad om kraft att utforska den här konstiga framtiden. Hon kunde känna den svarta kraften krypa upp längs hennes ryggrad och stråla ut till armar, ben och huvud och någon timme senare var hon redo. Redo att ta sig an den nya tiden.

Annika är tillbaka i sin tid efter omvälvande upplevelser i 1500-talets Inkarike. Men den lugna tillvaron i Göteborg bryts plötsligt och hon måste fly. Hon tar sig upp till Nordnorge, där hon genom nya vänner får ta del av den samiska kulturen. På en samisk shamanfestival möter hon den kraftfulla nåjden Balt med de mörka, intensiva ögonen.

Med hjälp av flickan Aila tar hon sig igenom den arktiska portalen tillbaka i tiden, till en tid då den gamla kunskapen ännu var levande. Hon får uppleva det som samerna utsätts för och börjar ifrågasätta mycket av det hon trodde sig veta. Kommer hon att klara det hårda livets prövningar på fjället? Varför finns Balt även i denna tid? Vilken kunskap är det meningen att hon ska ta med sig härifrån? Annika upptäcker en plats och en tid då den samiska kulturen var stark, och gör en resa djupt in i nåjdernas mysterier.

Arktiska portalen – den samiska kraften från norr är den andra delen i serien om de glömda tidsportalerna.

Lassbo Förlag
FÖR BERÄTTELSEN I DIG

ISBN 978-91-986609-7-5

